

לכבוד:
שר החינוך נפתלי בנט
שלום רב

הנדון: מסרים בעייתיים בספר הלימוד 'בנתיבי ירושלים'

משרד החינוך בהנהגתך, מוביל את תכנית 'ירושלים' להנחלת מורשת עיר הבירה ההיסטורית של מדינת ישראל. התכנית המבורכת, מעמיקה את השורשים של תלמידי ישראל בכל שכבות הגיל, ומעניקה משמעות ערכית-יהודית לקשר שלהם לעיר הבירה שלנו. דא עקא, שבליבה של תכנית חשובה זאת קיים ספר לימוד, שדווקא מרחיק את התלמידים מערכים חשובים אלה.

במסגרת הפעילויות המומלצות של משרד החינוך, לרגל 50 שנה לאיחוד העיר, מופיע באתר האינטרנט של המשרד המלצה ללימוד ספר 'בנתיבי ירושלים' שנכתב על ידי 'יד בן-צבי'. הספר עוסק בנושא 'ירושלים קדושה לשלוש הדתות'. הכותבת, תמר הירדני, מורת דרך ודור תשיעי בירושלים, מעמיקה עם התלמידים בהבנת המושג קדושה על פי שלוש הדתות ובקשר שלהן לירושלים. במהלך כל הפרק, לא ניתן למצוא, ולו בדרך רמז, אמירה הקושרת אותנו כעם ישראל אל הנרטיב היהודי של קדושת ירושלים. כצופה מן הצד, מציעה הירדני בפני תלמידים צעירים בגילאי יסודי את גישת הדתות השונות, כדי שיוכלו לבחור באמצעות מי מהן ברצונם להתחבר לעיר.

ניתן לתת דוגמאות למכביר המשקפות את הגישה המסוכנת הזאת, המנתקת את הזיקה של התלמידים מהקשר היהודי שלהם לירושלים:

- בהקדמתה לספר, כותבת הירדני: "נלמד מדוע התקדשה ירושלים בקרב הדתות הגדולות, נלמד על המסורות העתיקות שנקשרו לעיר ונכיר את האתרים המיוחדים לכל דת". הירדני מקפידה לא לבכר בדבריה את הגישה היהודית ואת זיקת התלמידים אליה.
- במקומות רבים מעמיקה הירדני עם התלמידים במקורות ומסורות מוסלמיים ונוצריים, ואף שולחת אותם לעיין בעצמם כמטלה לתלמיד. בעמוד 10: "מצאו מידע על הקדוש הנוצרי שבציון, שנקרא 'שמעון סטיליטס' (שמעון שעל העמוד) והשלימו את הפרטים החסרים". בעמוד 36: "פתחו בברית החדשה בבשורה על פי לוקס, פרק ב', ומצאו באיזה עיר נולד ישו?".
- במקומות רבים בספר מתוארות המסורות כמתאימות או משלימות, ולא מתואר ניגוד כלשהו בין התפיסות. בעמוד 36: "החיבור בין דוד וישו: היהודים מאמינים שהמשיח שיבוא יהיה משיח בן דוד, וכך גם הנוצרים". בעמוד 39: "קיבלה הנבואה של ישו פרשנות מעניינת, על פיה ירושלים היהודית אכן נחרבה ותישאר חרבה, אך ירושלים הנוצרית תפרח ותגדל".

הסכנה בהצגת תכנים אלו בחינוך הממלכתי היא כפולה. בפן הלאומי, תפיסת ירושלים כקדושה לשלושת הדתות באופן שווה מערערת את יסודות הזכות של העם היהודי לריבונות בה, ולמעשה נותנת לגיטימציה לקולות הקוראים תיגר על ירושלים כבירתה הבלעדית של מדינת ישראל. ישנו טעם לפגם בהטמעת ספר כזה בתכנית הלימודים הרשמית של משרד החינוך, בשעה שעמנו נלחם בזירה הבינלאומית באלו שמנסים לנשל אותנו מבירתנו. הפיגועים הרבים שספגה וסופגת ירושלים, מקורם במתח בין הדתות. קיים חשש ממשי, שדור של תלמידים שיתחנך לאורן של השקפות כגון זו של הירדני, יאבד את כוח העמידה והמוטיבציה לשמור על ירושלים כבירתה של מדינת ישראל.

גם בפן של המסורת היהודית, מדובר בפגיעה קשה במגמה של משרד החינוך לחבר את תלמידי החינוך הממלכתי למסורת היהודית. כאשר הירדני מציגה את שלוש הדתות כשוות ביחס של התלמיד כלפיהן, היא פוגעת בתחושת השייכות שלו למסורת העם היהודי לדורותיו. עלול להיווצר מצב, בו ביקור בכותל המערבי הינו שווה משקל בערכו לביקור בכנסיית הקבר, והקשר לירושלים ייפך לתיירותי או מחקרי בלבד. קל לתאר את גודל הנזק שגישה כזאת עלולה לגרום ללכידותו של העם היהודי, באשר היא ממשיכה את מגמת הניתוק של הנוער החילוני במדינת ישראל ממורשתו היהודית. חשוב לציין, שהעברת מסרים כאלה דווקא לילדים בגילאי יסודי ומרקע חילוני היא הרסנית אף יותר, שכן אין ביכולתם של התלמידים להתמודד עם החומר הנלמד ולהציג תפיסה אחרת של הדברים.

כמה עלולים אנו להצטער, אם בעוד מספר שנים נגלה דור שירושלים אינה נוגעת לו מבחינה מסורתית ולאומית, וכל זאת – למרבה האבסורד – דווקא בשעה שמשרד החינוך לקח על עצמו את משימת הנחלת ערכי ירושלים לתלמידי ישראל. אנו קוראים לך, כבוד שר החינוך, לרדת לעומקו של עניין ולבדוק האם יש מקום לספר לימוד כזה בתכנית הלימודים 'ירושלים'. דרוש כאן מעשה נחוש ומידי, שיעצור את ההשתלטות של בעלי אג'נדות על המגמה הברוכה של משרד החינוך בהנהגתך.

בברכה,

עמיטל בראלי
מנכ"ל ארגון חותם
יהדות על סדר היום

העתק:

סגן שר החינוך – ח"כ מאיר פרוש

מנכ"לית משרד החינוך – הגב' מיכל כהן

סמנכ"ל בכיר ומנהל המינהל הפדגוגי – מר אריאל לוי